

รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG
สู่ความยั่งยืน ตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
Community Economic Development Based on BCG Economic
Model Towards Sustainability in Khok Yang Subdistrict
Prasat District Surin Province

กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา¹ ฉัตรเกษม ดาศรี² อภิชาติ แสงอัมพร³
มัณยูณา จำปาเทศ⁴ ศศินิภา เต็มทอง⁵ และ จิรวรรณ สัจจรดี⁶
Kittisak Ruampattana¹ Chatkasem Dasri² Apichart Sangamporn³
Manyana Champathet⁴ Sasinipa Tamtong⁵ and Jirawan Sanjornde⁶

Received : September 12, 2023; Revised : December 13, 2023; Accepted : December 15, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ไว้จำนวนทั้งสิ้น 17 เป้าหมาย สำหรับเป็นกรอบการดำเนินการที่มุ่งตอบสนองความต้องการของประชากรในสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้การบรรลุ SDGs นั้นจะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) ความครอบคลุมทางสังคม (social inclusion) และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (environment protection) อย่างสมดุล การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืนในตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท

^{1,2,3,4} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University; e-mail : kittisakr@sru.ac, chatkasemdasri@gmail.com, apichart.s@sru.ac.th, manyana@sru.ac.th

^{5,6} นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Student of Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University; e-mail : sasi08634@gmail.com, jirawansanjornde@gmail.com

จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 389 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะจง จำนวน 33 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืนใน ตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านเศรษฐกิจสีเขียว และด้านที่น้อยที่สุดคือด้าน เศรษฐกิจชีวภาพ ซึ่งทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สำหรับผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG ที่เกี่ยวกับการเกษตรทางด้านชีวภาพ เกษตรหมุนเวียนและเกษตรสีเขียว ทำให้ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นและสามารถนำความรู้ต่อยอดเป็นอาชีพได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน สามารถเป็นกิจการของชุมชนในการผลิต สินค้าหรือให้บริการ ที่ดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการ เพื่อสร้างรายได้ ให้แก่ชุมชน และส่งเสริมให้มีระบบการร่วมมือกันอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ (Keywords) : รูปแบบการพัฒนา, โมเดลเศรษฐกิจใหม่, เศรษฐกิจชีวภาพ, เศรษฐกิจสีเขียว, เศรษฐกิจหมุนเวียน

Abstract

Sustainable development has gained significant recognition in the present era. The United Nations has outlined 17 Sustainable Development Goals (SDGs) as a framework for addressing the current societal needs. Achieving the SDGs requires three key factors: economic growth, social inclusion, and environmental protection, all in a balanced manner. The objective of this research is to study the community economic development model based on the BCG Economic Model towards sustainability in Kok Yang Sub-district, Prasat District, Surin Province. A mixed-method research approach, combining quantitative and qualitative research methods, was employed. A sample group of 389 respondents was analyzed using percentage, mean, and standard deviation. Qualitative research involved in-depth interviews with 33 individuals, and data were analyzed using content analysis.

The research findings indicate that the community economic development model based on the BCG Economic Model towards sustainability in Kok Yang Sub-district, Prasat District, Surin Province, is generally at a high level. When considering specific aspects, the

economic circulation aspect has the highest average score, followed by the green economy aspect, while the bioeconomy aspect has the lowest score. All aspects are, on average, at a high level. Regarding community economic development based on the BCG Economic Model in the fields of biological agriculture, rotational agriculture, and green agriculture, it has increased local knowledge and understanding. This allows the population to be more self-reliant and fosters self-sufficiency. There is also a trend of farmers coming together in community enterprises, where they collectively engage in activities, produce goods, or provide services. These community enterprises are operated collaboratively by community members, generating income for the community and promoting cooperative systems.

Keywords : Development model, BCG model, Bio economy, Green economy, Circular economy

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นที่กล่าวกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ไว้ จำนวนทั้งสิ้น 17 เป้าหมาย สำหรับเป็นแนวทางการพัฒนาที่มุ่งตอบสนองความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยที่ไม่ได้ละเลยหรือลดทอนการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง ทั้งนี้การบรรลุ SDGs นั้นจะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) ความครอบคลุมทางสังคม (social inclusion) และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (environment protection) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563)

สำหรับประเทศไทย ในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมาต้องเผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจต่าง ๆ มากมาย เช่น ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีรายได้ต่ำ การไม่สามารถก้าวข้ามผ่านสถานการณ์ที่เรียกว่า “กับดักรายได้ปานกลาง” (Middle income trap) ซึ่งเป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญให้รัฐบาลจะต้องกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยความจำเป็นเร่งด่วน อันนำมาสู่การประกาศโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Bio-Circular-Green Economy: BCG Economy Model) ซึ่งเป็นลักษณะของการพัฒนาแบบองค์รวมของ 3 เศรษฐกิจไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) มุ่งสร้างมูลค่าเพิ่มของทรัพยากรชีวภาพ เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าหรือยาวนานที่สุด และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) การพัฒนาเศรษฐกิจโดยคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2563)

ทั้งนี้นอกจาก BCG จะพัฒนาเศรษฐกิจทั้ง 3 มิติไปพร้อม ๆ กันแล้วนั้น ประเทศไทยเองก็ได้ ละเอียดที่จะพัฒนามิติด้านวัฒนธรรมควบคู่กันไปด้วย ซึ่งการจะบรรลุความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้น พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์นักพัฒนาที่ทรงได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและระดับนานาชาติได้ พระราชทานเข็มทิศการพัฒนาไว้ให้ทุกภาคส่วนน้อมนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม นั่นคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาบนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งจะนำไปสู่ความสุขในการดำเนินชีวิตและสร้างสัมฤทธิ์ผลแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง (คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2566)

ชุมชนในฐานะที่เป็นหน่วยย่อยของสังคม (Community as unit of Social Organization) ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญระดับฐานรากที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นหากกำหนดเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาในระดับชาติขึ้น จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชน เนื่องจากเป็นพื้นฐานขั้นต้นของคนในสังคม การมีชุมชนที่มีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ภายใต้กระบวนการทางภูมิปัญญา ย่อมจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั่นเอง (วนิดา เสรีจกิจ, 2563)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยแนวทางเศรษฐกิจ BCG ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียวสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ ในการรับมือกับปัญหา การขาดแคลนทรัพยากร ปัญหาขยะและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ภัทร์มนต์ พลรงค์, จิตพนธ์ ชุมเกต และเกิดศิริ เจริญวิศาล, 2565) อนึ่ง แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบ BCG จะให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการลดการใช้ทรัพยากร และการปล่อยของเสียจากการใช้ชีวิตของประชากรแล้ว ยังสร้างมูลค่าเชิงการใช้พื้นที่และส่งเสริมระบบนิเวศของเมืองและชุมชนได้เป็นอย่างดี (ทัพไท หน่อสุวรรณ และคณะ, 2564) นอกจากนี้ หากพิจารณาในมิติเฉพาะ ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียวแล้วนั้น องค์ประกอบทั้ง 3 ประการ เปรียบเสมือนความสมดุลของการพัฒนาระหว่างการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจกับการดูแลสุขภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กิตติศักดิ์ มีประดิษฐ์, 2564) รวมไปถึงการสร้างเข้มแข็งให้กับสังคมและชุมชนในระดับฐานราก เพื่อให้ความยั่งยืนและความยุติธรรม โดยตั้งอยู่บนฐานของปรัชญาพอเพียง และต้องการส่งเสริมให้เกิดความสุขสมบูรณ์ต่อชุมชนท้องถิ่น (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และชัยณรงค์ เครือนวน, 2559)

ตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ มีเนื้อที่ทั้งหมด 93 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 58,125 ไร่ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรือประมาณร้อยละ 74 ของครัวเรือนทั้งหมด เช่น ทำนา สวนยางพารา ไร่อ้อยและไร่มันสำปะหลังครอบคลุมพื้นที่ของตำบลจำนวนกว่า 40,816 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 70.22) แต่ด้วยสภาพข้อจำกัดของพื้นที่ ส่งผลให้การประกอบอาชีพเกษตรกรรมอาจไม่ส่งผลต่อการเพิ่มผลิตภาพในการประกอบอาชีพมากนัก เช่น สภาพของดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย เก็บความชุ่มชื้นได้น้อย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และมีส่วนที่เป็นดินเค็มอยู่บ้างเล็กน้อย และถึงแม้ว่าจะมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ยังอุดมสมบูรณ์ แต่ก็พบว่ามีการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ เพื่อใช้ในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ (องค์การบริหารส่วนตำบลโคกยาง, 2566) ดังนั้นการพัฒนาชุมชนโดยใช้รูปแบบของ BCG model จะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจโดยคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนได้อย่างเหมาะสม

ด้วยเหตุนี้การพัฒนาชุมชนควบคู่ไปกับโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (BCG Economy Model) จึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นำมาสู่การศึกษาวิจัยการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืน โดยเลือกพื้นที่ตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ เป็นพื้นที่ศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิดของ BCG Model อันจะนำไปสู่การพัฒนาข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืนในตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืนในตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำควบคู่กันแบบอิสระจากกัน ในแต่ละระเบียบวิธีวิจัย จากนั้นจึงนำผลการศึกษาที่ได้แต่ละแบบมาผสม (Mixed Method) ในขั้นตอนสุดท้าย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 14,087 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลโคกยาง, 2566)

2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตรการคำนวณกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967 อ้างถึงใน ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งจากจำนวนประชากร 14,087 คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 389 คน

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ การวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้เกณฑ์การคัดเลือกคือ จะต้องเป็นผู้ที่อยู่ในตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และจะต้องมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คน ประกอบไปด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และเกษตรกรในชุมชนที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยได้คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืน ตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายปิด แบ่งเป็น 4 ตอน จำนวน 345 ชุดแบบสอบถาม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG ในชุมชนตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และคำถามปลายเปิด (Open End) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่เกิดจากการทบทวนวรรณกรรม โดยมีประเด็นที่สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG ในชุมชนตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองด้วยแบบสอบถามและการสุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญ (Accidental sampling) ซึ่งสุ่มจากประชากรทั้งหมดที่พบขณะเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 ประการ คือ จะต้องเป็นผู้ที่อยู่ในตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และจะต้องมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยเลือกแบบเจาะจงเริ่มต้นที่กำหนดตำบลโคกยาง จากนั้นใช้เทคนิคการสุ่มแบบบอกต่อ (snowball sampling) ในการระบุผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนถัดไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ประกอบไปด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของข้อมูลต่อไป

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการถอดเทปที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลอย่างละเอียดชนิดคำต่อคำ ประโยคต่อประโยค และจัดพิมพ์จำแนกเป็นรายบุคคลสังเคราะห์จากคำตอบโดยการพิจารณาจากความถี่ของคำตอบแต่ละบุคคล คำตอบใดมีคำตอบเหมือนกันมากที่สุด ถือว่ามีคำตอบที่สำคัญที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมด โดยทำการจัดกลุ่มตามประเภทคำตอบที่คล้ายคลึงกัน และจัดอันดับประเภทคำตอบที่มีผู้ตอบคล้ายกันมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด แล้วนำข้อมูลทุกด้านมาบูรณาการเป็นผลการวิจัย เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้องสมบูรณ์ทุกด้านและครอบคลุมทุกวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืน ตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นและศึกษารูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืนในตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืนในตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาพรวม

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ	3.81	0.91	มาก	3
2. ด้านเศรษฐกิจสีเขียว	3.84	0.96	มาก	2
3. ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน	3.96	0.90	มาก	1
รวม	3.87	0.92	มาก	

จากตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$, S.D.=0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คือ ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.90) รองลงมาคือด้านเศรษฐกิจสีเขียว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.96) และด้านที่น้อยที่สุดคือด้านเศรษฐกิจชีวภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.91)

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน

ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. เกษตรกรมีการนำมูลสัตว์มาใช้เป็นปุ๋ย	4.02	0.85	มาก	1
2. ชุมชนมีการหมุนเวียนนำปุ๋ย แร่ธาตุ สารต่างๆ กลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์	3.84	0.95	มาก	3
3. เศรษฐกิจหมุนเวียนเพิ่มผลผลิตทางการค้า	3.84	0.90	มาก	4
4. การนำวัสดุเหลือใช้ กลับมารีไซเคิลอีกครั้ง	3.63	1.17	มาก	5
5. ระบบหมุนเวียนส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม	3.85	0.93	มาก	2
รวม	3.84	0.96	มาก	

จากตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.96) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นเกษตรกรมีการนำมูลสัตว์มาใช้เป็นปุ๋ยในชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.85) รองลงมาคือ ประเด็นระบบหมุนเวียนส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.93) และประเด็นชุมชนมีการหมุนเวียนนำปุ๋ย แร่ธาตุ สารต่างๆ กลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.95) ตามลำดับ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยเฉลี่ยต่ำสุด คือการนำวัสดุเหลือใช้กลับมารีไซเคิลอีกครั้ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$, S.D.=1.17)

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านเศรษฐกิจสีเขียว

ด้านเศรษฐกิจสีเขียว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ชุมชนมีการจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ	4.06	0.82	มาก	1
2. ชุมชนมีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง	4.03	0.94	มาก	3
3. ชุมชนมีกระบวนการการบำบัดน้ำเสียชีวภาพ	3.74	0.98	มาก	5
4. ชุมชนมีการแก้ไขปัญหามลพิษและของเสีย	3.92	0.89	มาก	4
5. ลดผลกระทบต่อโลกอย่างยั่งยืน	4.04	0.85	มาก	2
รวม	3.96	0.90	มาก	

จากตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านเศรษฐกิจสีเขียว พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$, S.D.= 0.90) เพื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า ประเด็นชุมชนมีการจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D.= 0.92) รองลงมาคือประเด็นลดผลกระทบต่อโลกอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.85) และประเด็นชุมชนมีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$, S.D. =0.94) ตามลำดับ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ชุมชนมีกระบวนการการบำบัดน้ำเสียชีวภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.98)

ตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ

ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ชุมชนมีการใช้ปุ๋ยชีวภาพมากกว่าปุ๋ยเคมี	3.76	0.91	มาก	4
2. ชุมชนมีการทำเศรษฐกิจชีวภาพ เช่น การหมักปุ๋ย	3.70	1.05	มาก	5
3. เศรษฐกิจชีวภาพสามารถสร้างรายได้สร้างอาชีพ	3.85	0.89	มาก	2
4. มีการส่งออกค้าขายมูลสัตว์ (วัว ควาย หมู)	3.93	0.91	มาก	1
5. การนำความรู้ มาพัฒนาการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่ม	3.79	0.89	มาก	3
รวม	3.81	0.93	มาก	

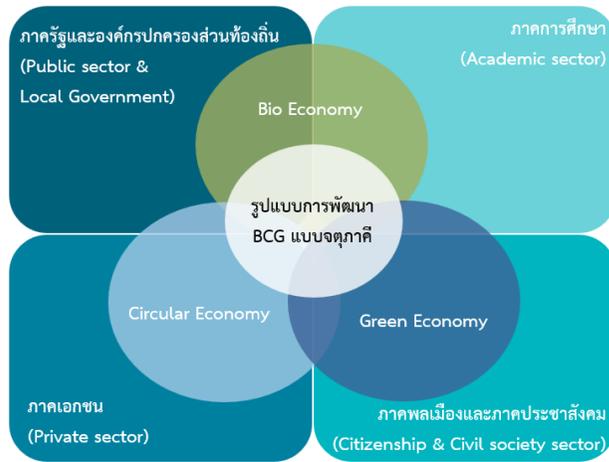
ตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านเศรษฐกิจชีวภาพพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.93) เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า ประเด็นมีการส่งออกค้าขายมูลสัตว์ (วัว ควาย หมู) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$, S.D. =0.91) รองลงมาคือประเด็นเศรษฐกิจชีวภาพสามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.89) และประเด็นการนำความรู้มาพัฒนาการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่ม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.89) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยเฉลี่ยต่ำสุดคือชุมชน มีการทำเศรษฐกิจชีวภาพ เช่น การหมักปุ๋ย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.70$, S.D.=1.05)

2. รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืนในตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืนตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ มีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวมไปพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ที่ต้องพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสีเขียวได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่เติบโต เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากประชาชนส่วนมากมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสีเขียว ชุมชนมีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง รวมไปถึง

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกยางให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการขยะและการจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ระบบหมุนเวียนที่ส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน ชุมชนมีการใช้ปุ๋ยธรรมชาติมากกว่าปุ๋ยเคมี มีการทำปุ๋ยหมัก และนำไปใช้ทางการเกษตรเพื่อที่จะลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการใช้ปุ๋ยเคมี และได้ผลผลิตที่ต้องการ เกษตรกรในชุมชนมีการนำมูลสัตว์มาใช้เป็นปุ๋ยและมีการส่งออกค้าขายมูลสัตว์ (วัว ควาย หมู) สามารถสร้างรายได้สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนได้โดยการใช้เศรษฐกิจชีวภาพ คุณภาพชีวิตของประชาชนมีสภาพแวดล้อมภายในชุมชนที่ดีต่อการดำรงชีวิต และมีสุขภาพร่างกายและจิตใจแข็งแรง อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าคนในชุมชนจะได้รับผลกระทบจากโรคระบาด covid -19 แต่ก็ส่งผลให้ภายในชุมชนเกิดความร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนและการพึ่งพาเศรษฐกิจภายนอกชุมชน มีการพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้นและทำให้เกิดความมั่นคง มีรายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนมีการศึกษาทางด้านการเกษตรและด้านเศรษฐกิจเพื่อที่จะได้นำเอาความรู้มาปรับใช้ในการทำเกษตรให้สอดคล้องกัน เพื่อที่จะสร้างรายได้ สร้างอาชีพจากการทำการเกษตรหรือได้ผลผลิตจากการเกษตร นำมาจำหน่ายให้ประชาชนในตำบล สร้างเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกตำบลได้

คณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืนในตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยประยุกต์แนวคิด BCG Model ในรูปแบบจุดภาคี ของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนจะต้องดำเนินการแบบองค์รวม (Holistic) ภายใต้การบูรณาการ (Integration) การทำงานร่วมกันในรูปแบบจุดภาคี ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนในเชิงนโยบายและงบประมาณ 2) ภาคการศึกษาในทุกระดับเพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้และใช้ทรัพยากรชุมชนเป็นฐาน รวมทั้งศึกษาวิจัยของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์ 3) ภาคเอกชนในการพัฒนาต่อยอดสินค้าชุมชนและเป็นหน่วยในการกระจายผลผลิตไปยังผู้บริโภคได้เพิ่มมากขึ้น และ 4) ภาคพลเมืองและภาคประชาสังคม ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญเนื่องจากการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน จึงต้องอาศัยพลเมืองที่มีจิตสำนึกรักชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป ดังที่ปรากฏในแผนภาพความสัมพันธ์ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยแนวคิด BCG Model

ที่มา : (กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา และคณะ, 2566) ประยุกต์จาก BCG Model ในรูปแบบจตุภาคีของ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์, 2565)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืน ตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืนในตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งจากผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาคำความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว และด้านเศรษฐกิจชีวภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากด้วยเช่นเดียวกัน และระดับค่าเฉลี่ยในระดับมากนี้สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วย BCG Model ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิชาการของ ท้าไพฑูริย์ หนองสุวรรณ และคณะ (2564) ที่ได้ทำการศึกษาและทบทวนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในเมืองกับ BCG Economic Model ซึ่งพบว่า การทำการเกษตรในพื้นที่เขตเมืองภายใต้แนวคิด BCG Economic Model จะเกี่ยวข้องกับการลดการใช้ทรัพยากร และการการปล่อยของเสียจากการใช้ชีวิตของประชากรเมือง รวมถึงการสร้างมูลค่าเชิงการใช้พื้นที่และส่งเสริมระบบนิเวศของเมือง นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับการศึกษาของ ภัทร์มนต์พลรงค์, จิตพนธ์ ชุมเกตุ และเกิดศิริ เจริญวิศาล (2565) การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียวมีแนวทางที่สอดคล้องกันในด้านสิ่งแวดล้อม

และสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งสามารถรับมือกับปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรปัญหาขยะและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ด้านที่ 1 ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าทุกประเด็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็น ประเด็นเกษตรกรมีการนำมูลสัตว์มาใช้เป็นปุ๋ย ประเด็นระบบหมุนเวียนส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม และประเด็นชุมชนมีการหมุนเวียนนำปุ๋ย แร่ธาตุ สารต่าง ๆ กลับมาใช้ให้เกิด และการนำวัสดุเหลือใช้กลับมารีไซเคิลอีกครั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติศักดิ์ มีประดิษฐ์ (2564) ที่พบว่า วิถีชีวิตเศรษฐกิจหมุนเวียนก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อการเติบโตอย่างสมดุลของธุรกิจ โดยจะเน้นเรื่องการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าทั้งในเรื่องการใช้งานผลิตภัณฑ์เต็มวงจร การแปรสภาพเพื่อกลับมาใช้ใหม่และการออกแบบ ผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตเพื่อให้เกิดของเสียน้อยที่สุดซึ่งหมายถึงความตระหนักในสิ่งแวดล้อมได้ถูกพัฒนาและต่อยอดให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

ด้านที่ 2 ด้านเศรษฐกิจสีเขียว พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาประเด็นพบว่า ทุกประเด็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็น ชุมชนมีการจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ การลดผลกระทบต่อโลกอย่างยั่งยืน ชุมชนมีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง ชุมชนมีกระบวนการการบำบัดน้ำเสียชีวภาพ ผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่าชุมชนให้ความสำคัญกับการดำเนินการทางเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการเป็นมิตรกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนส่วนใหญ่มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสีเขียว ชุมชนมีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลโคกยางให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการขยะและการจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ระบบหมุนเวียนที่ส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน ชุมชนมีการใช้ปุ๋ยธรรมชาติมากกว่าปุ๋ยเคมี มีการทำปุ๋ยหมัก และนำไปใช้ทางการเกษตรเพื่อที่จะลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการใช้ปุ๋ยเคมี และได้ผลผลิตที่ต้องการ สอดคล้องกับการศึกษาของปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และชัยณรงค์ เครือนวน (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจสีเขียวในชุมชนท้องถิ่นไทย โดยศึกษาชุมชนท้องถิ่นแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่าเศรษฐกิจสีเขียวจะต้องเป็นเศรษฐกิจแบบธรรมชาติระดับรากหญ้า มีจุดมุ่งหมายเพื่อความยั่งยืนและความยุติธรรม โดยตั้งอยู่บนฐานของปรัชญาพอเพียง และต้องการส่งเสริมให้เกิดความสุขสมบูรณ์ต่อชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้คนรากหญ้าต้องเป็นผู้สร้างเศรษฐกิจสีเขียวขึ้นมา บนพื้นฐานที่ ของการเรียนรู้และทำงานร่วมกัน, การจัดการดูแลกันเองการคำนึงถึงความจำเป็นทางสังคมของชุมชน โดยใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นหลักในการปฏิบัติ การสร้างกฎระเบียบของชุมชนที่ชัดเจนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

ด้านที่ 3 ด้านเศรษฐกิจชีวภาพพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ได้แก่ การส่งออกค้าขายมูลสัตว์ เศรษฐกิจชีวภาพสามารถสร้างรายได้สร้างอาชีพ การนำความรู้มาพัฒนาการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่ม และการทำเศรษฐกิจชีวภาพ แสดงให้

เห็นว่าเกษตรกรในชุมชนมีการนำมูลสัตว์มาใช้เป็นปุ๋ยและมีการส่งออกค้าขายมูลสัตว์ สามารถสร้างรายได้สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนได้โดยการใช้เศรษฐกิจชีวภาพ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนภายในตำบลโคกยางมีสภาพแวดล้อมภายในชุมชนที่ดีต่อการดำรงชีวิต และมีสุขภาพร่างกายและจิตใจแข็งแรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กษิติศ ใจผาวัง (2565) ที่ทำการศึกษาเรื่องการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนในการลดต้นทุนเพาะปลูก กรณีศึกษาการปลูกข้าวในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย พบว่าองค์ความรู้จากการถอดบทเรียนของเกษตรกรในการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนเพื่อลดต้นทุนและลดการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกข้าว ประกอบด้วย การใช้สมุนไพรพื้นบ้าน การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพ การใช้เทคนิคการควบคุมระดับน้ำ วิธีการกำจัดต่อซังข้าว การเตรียมดิน การกำจัดวัชพืชและศัตรูพืชในนาข้าว รวมถึงการทำเกษตรผสมผสานเป็นการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาของเกษตรกรร่วมกับความรู้ที่ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานราชการเพื่อนำทรัพยากรทางชีวภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และรักษาสีเขียวในชุมชน สามารถลดต้นทุนการเพาะปลูกข้าวได้ร้อยละ 20-30

2. จากผลการศึกษาสังเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืนในตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยประยุกต์แนวคิด BCG Model ในรูปแบบจตุภาคี ประกอบด้วย 1) ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เพื่อสนับสนุนในเชิงนโยบายและงบประมาณ 2) ภาคการศึกษาในทุกกระดับเพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้และใช้ทรัพยากรชุมชนเป็นฐาน รวมทั้งศึกษาวิจัยของมหาวิทยาลัยในพื้นที่เพื่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์ 3) ภาคเอกชนในการพัฒนาต่อยอดสินค้าชุมชนและเป็นหน่วยในการกระจายผลผลิตไปยังผู้บริโภคได้เพิ่มมากขึ้น และ 4) ภาคพลเมืองและภาคประชาสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และสุธี โกสิทติ (2563) เรื่องรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 พบว่า รูปแบบการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม พัฒนาแผนแม่บทชุมชนให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจแห่งความรู้ให้ชุมชนท้องถิ่นและองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา เน้นผลประโยชน์ร่วมของชุมชน และเชื่อมโยงกับกระบวนการทัศน์การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. หน่วยงานภาครัฐสามารถนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางนโยบายหรือพัฒนาต่อยอดโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ของตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจภายในชุมชนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

2. องค์กรภาคเอกชนควรเข้ามาสนับสนุนและร่วมมือในกระบวนการผลิตและส่งเสริมการจัดจำหน่ายร่วมกัน เพื่อให้เกิดการสร้างโอกาสให้แก่คนในชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรสนับสนุน ส่งเสริมเศรษฐกิจตามศักยภาพของชุมชนหรือหมู่บ้าน ตั้งแต่การผลิตเพื่อการบริโภคนำผลผลิตที่เหลือออกจำหน่าย ตลอดจนส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อประกอบธุรกิจการค้าขายในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างรายได้ และเสริมสร้างสนับสนุนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ให้สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน รวมทั้ง เสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพแก่กลุ่มอาชีพ

2. ควรสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ประชาชนได้จัดกิจกรรม การจัดตั้งตลาดของแต่ละชุมชนหรือหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนในชุมชนที่ทำการเกษตร การปลูกพืชผัก สามารถนำผลผลิตที่ปลอดจากสารเคมี นำมาจำหน่ายสู่ท้องตลาดเพิ่มรายได้ให้แก่คนในชุมชนในครัวเรือน และเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจด้านการเกษตรรวมทั้งการผลักดันให้เกิดผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่มาจากชุมชนหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อเป็นการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่คนในชุมชน และเป็นการนำความรู้ที่ได้รับจากการให้ความรู้และการอบรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เช่น การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ ที่อยู่อาศัย ความมั่นคงปลอดภัย สาธารณูปโภค ความมั่นคงปลอดภัย เป็นต้น รวมไปถึงศึกษาปัญหาชุมชน และแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในชุมชนให้ ชัดเจนมากขึ้น

2. ควรปรับปรุงรูปแบบการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เป็นแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ข้อมูลเชิงลึกจากประชาชน และนำมาประยุกต์เป็นข้อมูลประกอบข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กษิติศ ใจผาวัง และคนอื่น ๆ. (2565, มกราคม-เมษายน). “การใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนในการลดต้นทุนเพาะปลูก กรณีศึกษาการปลูกข้าวในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย.”

วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. 6(1) : 59-73.

- กิตติภูมิ มีประดิษฐ์. (2564). “การพัฒนาความตระหนักในสิ่งแวดล้อมด้วยวิถีชีวิตเศรษฐกิจ
หมุนเวียน.” ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ด้าน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ครั้งที่ 4 วันที่ 11 พฤษภาคม
2564. หน้า 538-576. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2566). “Sustainable Development Goals
(SDGs) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : [https://soc.swu.ac.th/
news/sustainable-development-goals-sdgs](https://soc.swu.ac.th/news/sustainable-development-goals-sdgs) สืบค้น 9 กันยายน 2566.
- ทัฬหี หน่อสุวรรณ และคนอื่น ๆ. (2564, กันยายน-ธันวาคม). “การเกษตรในเมืองกับ BCG
Economic Model.” วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร. 38(3) : 100-116.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ : วี อินเทอร์เน็ต.
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และ สุธี โกสิททธิ. (2563). “รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0.”
วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 5(2) : 289-303.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และ ชัยณรงค์ เครือนวน. (2559). “เศรษฐกิจสีเขียวในชุมชนท้องถิ่นไทย :
ศึกษาชุมชนท้องถิ่นแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา. 3(2) :
85-102.
- ภัทรธมนต์ พลรงค์, จิตพนธ์ ชุมเกต และ เกียรติศิริ เจริญวิศาล. (2565, กรกฎาคม-กันยายน). “การ
ประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียวกับการจัดงาน
อีเวนต์.” Journal of Arts Management. 6(3) : 1406-1422.
- วนิดา เสรีจกิจ. (2563, มกราคม-มิถุนายน). “การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริบทของการพัฒนา
ประเทศ.” วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา. 8(1) : 81-106.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2563). “BCG Economy Model.” [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก : [https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/what-is-bcg-
economy-model/](https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/what-is-bcg-economy-model/) สืบค้น 9 กันยายน 2566.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). “เกี่ยวกับ SDGs.” [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก : <https://sdgs.nesdc.go.th/เกี่ยวกับ-sdgs> สืบค้น 9 กันยายน 2566.
- องค์การบริหารส่วนตำบลโคกยาง. (2566). “แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566-2570).” [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก : [http://www.khokyanglocal.go.th/khokyanglocal/mainfile/
uploadsfiles374](http://www.khokyanglocal.go.th/khokyanglocal/mainfile/uploadsfiles374) สืบค้น 9 กันยายน 2566.